

Viena no pašvaldību autonomajām funkcijām, kā to nosaka "Likums par pašvaldībām", ir "sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpējies par bezdarba samazināšanu". Vienkārši sakot – atbalstīt uzņēmējdarbību. Jo vairāk novadā būs uzņēmēju, jo vairāk darba vietu un budžetā vairāk naudas. Kā pašvaldība var atbalstīt uzņēmējus, kādu palīdzību uzņēmēji vēlas saņemt no pašvaldības, kāda ir sadarbība – jautājumi, kas ikdienā ietekmē uzņēmējdarbības vidi, novada attīstību.

Festivālā "Rodam Raunā" notika lietišķa Raunas pagasta uzņēmēju un Smiltenes novada pašvaldības izpilddirektora vietnieka attīstības jautājumos **MĀRTIŅA ULĀNA** saruna. Uzņēmējus pārstāvēja fabrikas "Rauna", kas ražo koka moduļu mājas, valdes priekšsēdētājs **ARMANDS CINIS**, SIA "Izvēles iespēja", kas attīsta nekustamo īpašumu Raunā, un z/s "Raunas ekooga" īpašniece un vadītāja **IVETA LAUCIŅA**, SIA "Wenden robotics", kas izgatavo automātiskās iekārtas koka palešu ražošanai, valdes loceklis **ANDRIS BALTIŅŠ**.

Pašvaldības un uzņēmēju sadarbība novada attīstībai



■ Mārtiņš Ulāns, Iveta Lauciņa, Armands Cinis un Andris Baltiņš.

Foto: SARMĪTE FELDMANE

- Kas pamudināja strādāt pagastā? Pilsētās attīstīt uzņēmējdarbību taču vieglāk.

A.Baltiņš: - Uzņēmuma nosaukums ir "Wenden robotics", tas dibināts Cēsīs. Nosaukums tāds, domājot par klientiem ārzemēs, jo Latvijas tirgus mūsu iekārtām ir mazs, kaut jau desmit esam pārdevuši arī te. Savulaik saņēmām balvu kā Cēsu inovatīvākais uzņēmums. Irējām telpas, kļuva par šauru, iegādājāmies kādreizējo veikal "Mikoš". Ēka tomēr būvēta veikalam, nebija īsti piemērota, pārcēlāmies uz Priekuļiem, uzņēmums paplašinājās, un meklējām jaunas iespējas. Apskatījām kādu ēku Lenču pusē, bet tā atradās nekurienē. Tad ieraudzījām ēku Parka ielā Raunā, sapratām, ka varam stādāt te, ir arī iespēja attīstīties. Atrast telpas Cēsīs ir grūti. Mums nav laika tās būvēt, ir pasūtījumi, kas jāpilda.

I.Lauciņa: - Raunā esmu desmit gadu. Bija zemnieku saimniecība, pagastā bija iespēja iegādāties zemi, sākumā nopirku 35 hektārus, tad vēl 50. Apsaimniekoju zemi arī kaimiņu pagastos, pavisam 220 hektārus. Pirms diviem gadiem nolēmu mainīt darbības virzienu un pievērsties nekustamo īpašumu attīstīšanai. Vairāk skatījos Cēsu un Valmieras virzienā. Ar Raunu saistījās brīvdienas. Vajadzēja dzīvokli, bet nebija nekādu iespēju ne nopirkt, ne īrēt. Tad Raunā ieraudzīju nepabeigto daudzdzīvokļu māju, kurai gadiem braucu garām. Projektēšanas birojā man teica, ka tādas mājas ir jābūvē, ir pieprasījums, bet ne jau Raunā. Ne mirkli nenozēloju, ka neklaušīju. Raunā attīstītās uzņēmējdarbība, cilvēkiem vajag dzīvokļus. Būs 24 dzīvokļu māja. Kad? Šis ir laiks, kad neko nevar plānot.

A.Cinis: - Uz Raunu atveda negadījums, nācās palīdzēt kādam bankrotējošam uzņēmumam. Tobīd nedomāju te neko vairāk darīt. Bet esmu Raunā. Tam, vai strādā reģionā vai Rīgā, atšķirības jau nav. Taču saikni ar pašvaldību mazā novadā un lielā pilsētā noteikti nevar salīdzināt. Te visu var atrisināt ātrāk un atbalsts ir lielāks, kā arī tuvākas savstarpējās attiecības. Toties finansējuma pieprasīšanas iespējas uzņēmējdarbībai laukos un pilsētā ir ļoti atšķirīgas. Tiem, kuri strādā reģionos, lai saņemtu kredītu, ir citas prasības. Attīstīties nav viegli. Taču, ja sākām ar gada apgrozījumu 360 tūkstoši eiro, pērn bija pusotrs miljons. Esam iegādājušies blakus ēku.

M. Ulāns: - Jau gada sāku-

mā dome pieņēma lēmumu industriālās teritorijas sakārtošanu uzņēmējdarbībai Raunā. Te uzņēmējiem būs iespēja.

-Kā pašvaldība palīdzējusi, atbalstījusi?

I.Lauciņa: - Kamēr darbojos lauksaimniecībā, varu teikt, pašvaldība netraucēja. Kad izrādīju interesi par nepabeigto daudzdzīvokļu māju, uzreiz saņēmu atbildi – ja celsi, palīdzēsim. Necerēju uz tik lielu atbalstu, tika pievilktas apkure, sakārtota iela līdz mājai un apkārtnē, izfūrēti dīķis. Pašvaldība palīdzēja, lai varu nopirkt zemi blakus, lai mājai būtu zaļā zona, kur ierīkot arī bērnu rotaļu laukumu. Tas bija Raunas novada dome atbalsts, ļoti ceru, ka Smiltenes novada pašvaldība būs tikpat atbalstoša. Līdz šim sadarbība nav bijusi, palīdzība nav bijusi vajadzīga.

A.Cinis: - Katrs konkrēts jautājums domē vienmēr uzreiz ticis atrisināts. Ēkas, kurā iekārtojām ražotni, daļa piederēja pašvaldībai, tajā ūdens apgāde, kanalizācija un apkure, izteicām vēlēšanos to nopirkt. Nebija problēmu. Ja ir kāds jautājums, varēja piezvanīt un uzreiz saņemt atbildi. Ceru, ka tā būs arī jaunajā novadā, pašvaldības darbinieki ātri iedziļinājās jebkurā jautājumā.

A.Baltiņš: - Raunā esam otro gadu. Līdz šim nekas pašvaldībā nav bijis jākārto. Kad Cēsīs bijušajā veikalā "Mikoš" iekārtojām ražotni, mums nekustamā īpašuma nodokli uzlika 3.5 tūkstoši gadā, uzrakstīju Cēsu domei, vai nav iespējamas kādas atlaides, teica, ka nav, jo tas esot veikals. Saprotu, pašvaldība nevar mainīt nodokli, bet drīkst piešķirt atlaides. Tādas nesaņemām. Vēlāk, kad telpas tika reģistrētas kā noliktava, nodoklis bija 1,5 tūkstotis eiro. Raunā maksāju nekustamā īpašuma nodokli 440 eiro gadā. Nav žēl, ka esmu prom no Cēsīm, tikai žēl, ka uzņēmuma nosaukumam nevaru pielikt klāt Rauna, jo nosaukums "Wenden robotics" jau kļuvis pazīstams.

M. Ulāns: - Esam ceļa sākumā. Uzņēmēji ir ļoti dažādi, gan paši, gan nozares, kurās strādā, gan darbības mērogs un pieredze. Jārēķinās, ka katram citas intereses un vajadzības. Jāatrod labākais sadarbības modelis. Paies vismaz divi, trīs gadi, līdz novadā izveidosies vienota sadarbības forma, jo bijušajos novados katrā bijusi sava pieredze un katras labais piemērs ir jāpaņem. Pašvaldībā būs darbinieks uzņēmējdarbības jautājumos, viņa uzdevums būs koordinēt uzņēmējus,

veidot sadarbības platformas.

Daudzos uzņēmējdarbības attīstības Eiropas Savienības finansētajos projektos, kur startē pašvaldība, ir nepieciešams uzņēmēju apliecinājums, ka pēc projekta īstenošanas saistības tiks izpildītas. Tā ir savstarpēja uzticēšanās. Pašvaldībai svarīgi saprast, kas uzņēmējiem ir aktuāls, kā sadarboties risināt problēmas. Sarunājoties, saskaņojot plānus, ko var dot pašvaldība, kas ir tas, ko uzņēmēji vēlas.

- Kādas uzņēmējiem ir aktuālākās problēmas?

M.Ulāns: - Visbiežāk uzņēmēji runā par dzīvojamā fonda trūkumu. Darbinieki brauc no kaimiņu novadiem, pilsētām. Ja dzīvot uz vietas, tas arī veicinātu novada attīstību. Vēl arī uzņēmējdarbībai trūkst telpu un nepieciešamās infrastruktūras.

I.Lauciņa: - Pirms diviem gadiem saskāros, ka cilvēki no Cēsīm uz Raunu nevar atbraukt uz darbu, bet raunēnieši uz Cēsīm var. Astoņos sākās darbs, bet atbraukt var vai nu septiņos vai pirms deviņiem, savukārt uz Cēsīm autobuss atiet pirms pieciem pēcpusdienā, nākamais septiņos.

A.Cinis: - Pie mums brauca strādnieki no Valmieras, tagad degvielas cenas dēļ vairs nebrauc. Ierīkojam kopmītnes, lai piesaistītu darbiniekus no attālākajiem novadiem.

M.Baltiņš: - Neatrisināmas problēmas neredzu. Ja greiders atstāj valni pie durvīm, paņemu lāpstu un noroku.

M.Ulāns: - Daudz dažādos līmeņos runāts par sabiedrisko transportu. Cilvēki ar to uz darbu nevar aizbraukt. Tāpat arī diskutēts par pašvaldību atbalsta pasākumiem uzņēmējiem. Pašvaldības arī konkurē savā starpā un lobē savas intereses par resursiem.

- Ja kāds domā, vai sākt uzņēmējdarbību laukos, ko viņam teiktu?

I.Lauciņa: - Pareiza izvēle. Galvenais, kas uzņēmējam vajadzīgs, ir drošme. Kad ēka, kuru būvēju, bija apsekota, šķita, ka ar elektrību problēmu nebūs, jo elektrība sadales skapis atradās uz ēkai piederošas zemes. Sāku kārtot dokumentus par pieslēgumu. Līdz mājas elektrības skapim 30 centimetri. Pagāja pusgads, līdz pieslēdza elektrību. Būvniecību nevarēja uzsākt, viss kavējās, jo birokrātiski, mākslīgi sarežģīts. Elektrības pieslēgums man izmaksāja vairāk nekā divus tūkstošus eiro.

A.Baltiņš: - Vispirms jābūt skaidram, ko un kā darīs. Tas ir ideālais variants, ka ir telpas un var strādāt. Ja grib būvēt, tad jāvērtē, kāds ir ceļš, kā ātrāk dabūt ūdeni, siltumu, kanalizāciju, kur izmaksas lētākas. Neveiksmi neuzskatīt par neveiksmi, bet eksperimentu. Dažs eksperiments vienkārši beidzas ar negatīvu rezultātu un ir skaidrs, ka jādara citādi, jāmēģina vēlreiz.

A.Cinis: - Šis laiks liek domāt par daudz ko citu. Mums ir partneri Zviedrijā, Nīderlandē. Viņi vairākkārt bijuši Raunā, iepazīnuši Cēsīs, apkārtni. Apmēram gadu pēc sadarbības uzsākšanas holandieši sarunā atzina, ka viņiem darbam ir Vācija, Polija, tālāk nav nekā, tāda kā bīstamā zona. Atbrauca, priedējās, cik esam eiropeiska valsts, kā te cilvēki dzīvo. Nu jau veduši draugus. Rodas jautājums - kāds citās valstīs ir priekšstats par Latviju kā drošu, eiropeisku valsti? Mēģinot radīt Latvijas tēlu, neesam pratuši uzrunāt cilvēkus. Ir skaisti, ka dziedam, dejojām, bet ar to ir par maz. Pusdienās "Jānogā" Cēsīs viņi jautāja, kad esam sākuši attīstīt eiropeisko vir-

tuvi.

Arī fabrika "Rauna" ir devusi savu ieguldījumu Latvijas atpazīstamībā.

Zviedru prātus satricinājuši pēdējie notikumi - karš Ukrainā, valsts iestāšanās NATO. Zviedrijā mājas pārdodam privātpersonām, konkrētiem pircējiem. Pasūtījums neatsauc, bet cenšas piebremzēt, baidās. Fabrika "Rauna" atrodas 120 kilometrus no Krievijas robežas. Dzirdēts, ka aizvien biežāk investori, meklējot vietas, izsaka nosacījumu - vismaz simts kilometru no Krievijas robežas.

-Kāds būtu vēlējums visiem jaunajā novadā?

M.Ulāns: - Lai mēs runātu par mēs, nevis – mēs Smiltēnē, viņi Raunā vai Apē, bet par novadu kopā. Tas, protams, ir vairāku gadu jautājums.

I.Lauciņa: - Kad ieejam mājā, redzam tās saimnieku. Citai saimnieks ārzemēs, bet cilvēki tur dzīvo, taču jūtam, ka saimnieka nav klāt. Novadam novēlu, lai katrs pagastā ikvienā jomā redzētu saimnieka klātbūtni.

A.Cinis: - Lai pēc gadiem visi mēs būtu priecīgi, ka esam Smiltenes novada un Pūces reforma ir izdevusies. □

Lappusi sagatavoja SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA Cēsu Druva".